

**Whistleblowing
pillugu
najoqqutassiaq**

TIG-mit najoqqutassialiarineqartartoq
ILUSAA SIULLEQ 2025

IMAI

SIULEQUT

4

PISSUTSIT
SUULLUUNNIT PILLUGIT
WHISTLEBLOWERI-
SINNAAVUNGA?

7

PASINAPILUTTO-
QARNERANIK KALER-
RIISOQARSINNAATITSINERMI
SULIANIK SULIARINNINNERMI
MALITTARISASSAT

12

WHISTLEBLOWING
SUUA?

4

WHISTLEBLOWING
PILLUGU INATSISARTUT
INATSISAANNI
ILLERSUINERMUT
MALITTAARISASSAT

8

PILLAATIT

13

SQQQ
WHISTLEBLOWING
PINGAARUTEQARPA?

5

WHISTLEBLOWERIMIK
AAQQISSAATAT

9

PASINAPILUTTUMIK
KALERRIINERIT
PINGAARUTEQARTUT
SULIAT ILISIMANILLIT

14

KALAALLIT
NUNAANNI PASINAPI-
LUTTUMIK KALERRIISUNIK
ILLERSUINEQ PILLUGU
INATSISARTUT INATSISAAT
("WHISTLEBLOWERLOVEN")

6

SULIFFIGISAMI
IMAMUUNNIIT
SULIFFIGISAP AVATAANI
WHISTLEBLOWERLUNI
NALUNAARUTEQARNEQ

10

ILEQQORISSAARNEQ,
AKISUSSAAFFIIT
KINGUNERISINNAASAALU

16

Una Whistleblowing pillugu najoqqutassiaq ateqar-tussaagalarpoq "Pasinapiluttumik karriisarnernis-samutnajoqqutassiaq". Transparency-p paasivaa kalaallisut taajuutaa ulluinnarni atorneqarneq ajor-toq, Inatsisartut inatsisiliaat nutaajuneranut attuu-massuteqarpoq. Transparency-mut pingaaruteqar-poq sapinngisamik inunnut amerlasuunut inatsisit paasinassasut. TIG taamaammat aaliangersimavoq nunat assigiinngitsut akornanni taajuuseq atorneqar-tartoq "whistleblower" saqqaani aamma qulequtani atorniarlugu.

SIULEQUT

Najoqqutassiaq suliffeqarfinni tamani pisortanit atorfilittaani-
nillu atugassiassatut naatsorsuussaavoq. Januarip aallaq-
qaataat 2025 aallarnerfigalugu pasinapiluttunik kalerriis-
artunut inatsimmik illersuutissamik peqalilerpugut Trans-
parency International Greenlandimiit (maannamiit Transpa-
rency) neriutigaarput najoqqutassiaq aqqutigalugu inatsisip
piulersup siammarternissaa, tamanit ilisimaneqalernias-
samat.

Transparency nuna tamakkerlugumit inunnik saaffigineqar-
tarpoq, eqqunngitsoqarneranik ilisimannittunik, sapertunilli
oqaatiginninnissaminnut, arlaatigut akiniarneqarnissartik
siooragalugu. Taakku inuit annertunerusumik ikiorsinnaan-
nginnatsigit, naloginnaasumik saaffissanut innersuutiinnar-
tarpagut, politii-
nut saaffiginnissinnaasut, eqqunngitsoqar-
neranik ilisimasaminnik apuusserusukkunik.

Taamaammat-una taannarpiaq Transparencyp tungaaniik
ilungersuullugu anguniarnikuugipput pasinapiluttunik kaler-
riisartut illersugaasalernissaata qulakkeerniarnissaa.

Inatsit killilleeqqareerami kina/kikkut pasinapiluttunik kaler-
riisarsinnaasoq/sut. Pingaaruteqarpoq innuttaasut tamak-
kerlutik toqqissisimasinnaassasut, neriutigeqaarput una
najoqqutassialiarpit iluaqutaajumaartoq pasinapiluttoqartil-
lugu 'nalornisunut' nalorniunnaartitsisarumaartoq, kalerrii-
nissamik aqqut toqqarneqarluni.

Una najoqqutassiaq Transparency International Greenland-
imit sanaajuvoq Arctic Law peqatigalugu. Transparency
International Small Grantsikkut najoqqutassiamut aningaa-
saliisuupput.

Atuarluariuk

Siulersuisut

WHISTLEBLOWING SUUA?

Pasinapiluttumik kalerriisarneq pissaanermik atornerluisar-nermik peqquserlullunilu iluanaarniarnermik qulaarinissamut periutsit toqqaannartut ilagaat.

Pasinapiluttumik kalerriisarnissamut siggartaatip ilisarnaati-gitinneqarnera soqutiginaatilimmik aallaveqarpoq, isumas-sarsiamut avataaniik maluginiarneqarnissamiillunilu iliuutsi-mullu kissaataaangitsumut inerteqqummut unitsitsiniutaal-luni. Politeeq siggarpat isumaqakkajuppoq, inatsimmik unioqqutitsisoqarsimasoq, iliuuseq unitsittariaqarmat sig-gartoqarpoq. Timersortoqartillugu dommerit siggartarput arsarneq unitseqqullugu, unioqqutitsisoqarsimammat peqa-taasut tamakkerlutik qiviassammata. Saniatigut naapertuil-luannigitsunik uparuaaneruvoq piffissaagallartillugu unitsit-siniutaalluni.

Soorlu timersornermi politiilluunniit sulinerminni siggartaat unitsitsiniaraangamik atortaraat, assigalugit pasinapiluttunik

kalerriisussap atortuuisarpaa unitsitaqarusulluni iliuuse-qartoqaqqunagu ajoqutinnguussinnaasunik. Kalerriisartoq 'siggaraangat, isumaqartoq inuit tamat arajutsitinneqartut ersinngitsumi pisoqartoq isertortumik iliuuseqartoqartoq. Siggartaammut assersuukkaanni nipeeraangitsoq nipi ersarissaq takkuttarpoq tusarliiniartoq alaannarneqarsin-naangitsunik.

Ullumikkut siggartaat ilisarnaatigitinneqarpoq silarsuarmut tamarmut atuuttumik, nalorninaallunilu ersarikkami iliuuse-qarnermi ersarissaatitut ajortoqarneranik suaaruteqarniar-nermi naapertuilluannigitsumik pisoqartoqarneranik oqariar-tuuteqarnermi. Siggartaammik ilisarnaateqartitsineq ima kimittutigalunilu pigiliunneqarsimatigaaq, ilisarineqartuaan-nalerluni nunarsuarlu tamakkerlugu pasinapiluttumik kaler-riinermut tunngasuunera aamma nalornissutaangitsumik paasineqartarluni.

WHISTLEBLOWER SUUSARPA?

Pasinapiluttumik kalerriisooq tassaavoq inuk, pissutsinik isornartunik toqqaannartumilluunniit naapertuutinnigitsunik, isummani malillugu, inuit tamarmik ilisimasariaqagaannik qulaajaallunilu paasissutisseerusuttoq.

SOOQ WHISTLEBLOWING PINGAARUTEQARPA?

Suliffeqarfimmi unneqqaserluttumik ingerlariuseqartoqarpat, peqquserluttoqarpat tilligartoqarpat, 'arlaat' iliuuseqartariaqarpoq. Suliffeqarfiit amerlanerit, iluminni maleruaqqussutinik naalakkiutinillu malitassanik, peqartarput. Piumasaqaatinik malinninnissaq, atorfilittap pissutsinut qullersaminullu, tatiginnittuunissaa. Transparency International Greenland 2020-mi misissueqqissaarnerata takutippaa, amerlanerpaat nammineerlutik peqquserluttunik toraagaqassagaluarunik apuusserusussallutik akissuteqartarsimasut, taamaakkalu 63% akisimapput nalussallugu sumut/kimullu, peqquserluttoq kallerriutigissanerlugu. TIG-p aamma inuiaqatigiit aperivaat, sooq pasinapiluttoqartillugu kallerriineq ajornersut. Apeqqummut akissuteqartut sisamararterutaat (25%) akisimapput sumut kallerriuteqassaner-

lutik nalullugu, 28 %-tii akisimapput kallerriissagaluarunik kingunerluutissanut sioorallutik 21%-tiisa akisimavaat inuit imminnut ilisarismaqatigiippallaartut kallerriinissaq akunnassitillugu.

Pasinapiluttumik kallerriisoq ileqqorissaarneq, akisussaaffik aammalu pasinapiluttumik kallerriisartut saqqummiunnermi kingunerluutissat eqqarsaatigalugit nalilersuiffigisariaqarpaa. Nuuk suliffeqarfinni ingerlatsinermi ileqqorissaarneq pillugu misissuinerup takutippaa pissutsit nalinginnaanerpaat iliuuseqarnissamut akornutaasut tassaasut: "uanga susassarinnigilara" aammalu "taamaaliortoqarsinnaavoq, kisianni kinguneqarnavianngilaq". Assersuut uumap takutip-paa ileqqorissaarnermut najoqqutassat pingaaruteqarluinnartuusut pisariaqarluinnartullu.

KALAALLIT NUNAANNI PASINAPILUTTUMIK KALERRIISUNIK ILLERSUINEQ PILLUGU INATSIARTUT INATSISAAT ("WHISTLEBLOWERLOVEN")

INATSIP SIUNERTAI PINGASUT UKUUPPUT:

1. Suliffeqarfimmi namminersortumi imaluunniit suliffeqarfimmi pisortani sulisuunermi, **pasinapiluttumik kalerriisogarsinnaanermut assigiimmik killiliussanik** pilersitsineq.
2. Suliffeqarfiup naalagaasa, sulisunik pasinapiluttumik kalerriisutut nalunaaruteqartunik soraarsitsinerminni, nuutsitsinerminni imaluunniit suliassanik allanngortitsinerminni, **uppersaanissamut pisussaaffimmik annertusisamik maleruagassinneqarnissaat**.
3. Pasinapiluttumik kalerriisooq pillaatitut akiniaavigineqarsimatillugu, akiniaavigineqarsimaneranut pissutaasooq nalunaaruteqarneranik tunngaveqarsimappat, pineqartup **naligiissu-mik akissarsinneqarnissaanik** qulakkeerinneq, suliffeqarfinni pissutsinut naleqqussarneqartoq.

Assigiimmik killiliussat Tamatumunnga tunngatillugu pisortani suliffeqarfimmi sulisitsisut tamavimmik aammalu namminersortut 30-t sinnerlugit sulisullit tamarmik avataaniit aqunneqartumik pasinapilunermik kalerriiffimmik pilersitsinissamut pisussaaffeqarput. Avataaniit aqunneqartoq paasineqassaaq, tassuuna atuuffimmik aqutsisut suliffeqarfiup aqunneqarneranik avataaniissasut. Namminersortut suliffeqarfiutaat tamarmik namminneq aqunneqartumik pasinapiluttumik kalerriiffimmik pilersitsinnaapput, taakkulu suliffeqarfiup iluaniit aqunneqassapput ajornartorsiutit piaartumik aaqiiffigineqarsinnaaqullugit.

Pasinapiluttumik kalerriiffinnut nalunaarutiginninnernut tunngatillugu ataatsimut atuuttussani sulisitsisut tamarmik - aamma suliffeqarfiup iluani aammalu avataani aqunneqartuni - makkuninnga qulakkeerinnettussaapput:

- Sulisut paasitinnegartassapput qanoq ililluni pasinapiluttumik kalerriiffimmik nalunaaruteqartoqarsinnaanersoq. Tamatuma saniatigut sulisitsisut aammalu suliffeqarfiup avataaniittumik suleqatigisaqarsinnaasut, pasinapilunermik kalerriisup kinaassusaa isertuunnissaanik qulakkeerinnettussaapput.
- Pasinapilunermik kalerriiffimmik pilersitsinermut atatillugu nalunaarsuinissamut uppersaaninik qulakkeerinneq.

Nalunaarut illersugaatitaassaaq, paasissutissat qulaarneqartut inuiaqatigiinnut pingaaruteqarpata. Kiisalu, naggataatigut eqqartuussiviit naliliissannngorsinnaapput nalunaarut inatsit naapertorlugu atuuffeqarnerooq imaluunniit atuuffeqannginnerooq.

Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaat malillugu pasinapiluttumik kalerriisut naartusut assigalugit illersorneqassapput, sulilersinnaajunnaarsinneqarsinnaagaluarlutik

pasinapiluttumik kalerriisutut nalunaaruteqarsimanerminnut atatillugu pinnatik.

Sulisitsisup akisussaaffigaa sulisut tamarmik paasitinnegarnissaat qanoq ililluni pasinapiluttumik kalerriiffimmik nalunaaruteqartoqarsinnaanersoq. Tamatuma saniatigut sulisitsisut aammalu suliffeqarfiup avataaniittumik suleqatigisaqarsinnaasut (assersuutigalugu advokatkontori), pasinapilunermik kalerriisup kinaassusaa isertuunnissaanik qulakkeerinnettussaapput.

ATUUFFISSAA

1. Pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat inatsisinik mianernartunillu allanik unioqqutitsinerit pillugit nalunaaruteqarnernut atuuppoq.
2. Illersornermi sillimaniarnermilu pissutsit pillugit neqeroortisinernut malittarisassanik unioqqutitsinernik nalunaaruteqarnernut atuutinngilaq.
3. Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaat makkununnga atuutinngilaq:
 - Paasissutissanut eqqartuussisoqarneq pillugu eqqartuussissuserisut nipangiusimasussaataitanerannut.
 - Paasissutissanut peqqinnissaqarfimmi sulisut nipangiusimasussaataitanerannut.
 - Eqqartuussivimi isumasioqatigiinnermi taasinermilu paasissutissanut nipangiusimasussaataitaneranut ilaasunut.
 - Pinerluttulerineq pillugu inatsimmi sulianut.

IMMIKKOORTUT IMMIKKUT ITTUT PILLUGIT MALERUAGASSAT

1. Immikkoortut aalajangersimasut pillugit inatsisini pasinapilunermik nalunaarutiginninnernut tunngatillugu aalajangersakkat atuutissapput.
2. Kalaallit Nunaanni pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaata aalajangersakkat taakkua tapersersussavai, maleruagassat saneeqqunneqarsinnaanngitsuunngippata.
3. Pasinapiluttumik kalerriineq pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsit malillugu aammalu akissarsiat pillugit eqqartuussivinnut suliassanngortinneqarsinnaappat, isumaqatigiinniarsinnaatitaasut isumaqatigiinniarsinnaassapput akissarsiat pillugit aalajangiineq akissarsiat pillugit eqqartuussivinnut suliassanngortinneqassanersoq imaluunniit naamik.

OQAASILIUUTIT

- 1. Unioqquitsinerit:** Iliuutsit iliuuseqannginnerilluunniit annertuumik unioqquitsinerullutik pissutsilluunniit mianernartuullutik, imaluunniit Inatsisartut inatsisaata attuuffiani malittarisassani siunertanik unioqquitsinnaanngortitsisut.
- 2. Unioqquitsinerit pillugit paasissutissat:** Paasissutissat suulluunniit, tassunga ilanngullugit unioqquitsisoqavinneranik unioqquitsinerusinnaasunilluunniit pissutissaqartumik pasitsaassinerit, suliffimmi pasinapiluttumik kalerriisartup suliffigisaani suliffigisimasaanilluunniit, suliffimiluunniit allami sulinini aqquitalugu pasinapiluttumik kalerriisartup attavigisaani pisut, unioqquitsinernilu taamaattunik isertuussiniarnerit.
- 3. Nalunaaruteqarneq:** Unioqquitsinerit pillugit paasissutissanik oqaasiinnartigut allaganngorluguluunniit nalunaarutiginnineq.
- 4. Suliffigisami nalunaaruteqarneq:** Suliffimmi namminersortumi pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinerimi unioqquitsinerit pillugit nalunaarutiginnineq.
- 5. Suliffigisap avataanut nalunaaruteqarneq:** Avataaniit aqunneqartumik pasinapiluttunik kalerriiffimmut nalunaarutiginnineq.
- 6. Tamanut saqqummiussineq:** Unioqquitsinerit pillugit paasissutissanik tamanut saqqummiussineq.
- 7. Pasinapiluttumik kalerriisoq:** Inuk unioqquitsinerit, pissutsilluunniit ilungersunartut allat pillugit paasissutissanik suliamik ingerlatsinerminut atatillugu pissarsiarisimasaminik nalunaarutiginnittoq.
- 8. Akunnermiliuttoq:** Inuk pasinapiluttumik kalerriisup sulinermut atatillugu nalunaaruteqarnerani ikiuisoq ikiuinalalu isertuunneqartariaqartoq.
- 9. Sulinermut atatillugu:** Suliffeqarfimmi sulisimanermut atatillugu paasissutissanik pissarsiaqarsimalluni nalunaaruteqarnermi akiniarneqariaannaallutik.
- 10. Inuk attuumassuteqartoq:** Inuk nalunaaruteqarnermi avammulluunniit saqqummiussineri inuttut unioqquitsisutut oqaatigineqartoq, inuulluunniit taaneqartup attaveqarfisaa.
- 11. Pillaatitut akiniutit:** Pasinapiluttumik kalerriisumut ajoqusiineq, nalunaaruteqarsimanerata saqqummiussaqarsimanerataluunniit kingunerisaanik.
- 12. Ingerlatitseqqinneq:** Nalunaarutigineqarsimasup eqqortuunerani nalilersorneqarnissaa pisariaqassappallu iliuuseqarfigneqarnissaa.
- 13. Akissuteqarneq:** Ingerlatitseqqinneq pillugu taamatullu ingerlatitseqqinnermut tunngavilersuut pillugu pasinapiluttumik kalerriisumut nalunaaruteqarneq.
- 14. Pisortat ingerlatsinerat:** Pisortani ingerlatsinerminut inatsimmi ilaallutik oqartussaasut, soorlu Inatsisartut, taakkunungalu attuumassutillit. Naalagaaffiup pisortaqaarfii Kalaallilluunniit Nunaanni eqqartuussiviit danskit whistleblowing pillugu inatsisaannut ilaapput.
- 15. Namminersortut ingerlatsinera:** Inatsisilerinermi immikkoortut pisortat ingerlatsineranni ilaanngitsut aamma Inatsisartut ataanni sulisoqarfiinilu tassunga atasuni imaluunniit Danmarkip naalagaaffiata sulisoqarfiini, tassunga ilanngullugit eqqartuussivinnut, ilaanngitsut tamarmik.

PISSUTSIT SUULLUUNNIT PILLUGIT WHISTLEBLOWERI-SINNAAVUNGA?

Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaat unioqquitsinernut mianernartunut atuuppoq. Tassa imaappoq, inatsisinik unioqquitsinerit imaluunniit unioqquitsinerit mianernartut allat. Paasissutissanut eqqartuussisoqarneq pillugu eqqartuussissuserisut, peqqinnissaqarfimmi sulisut nipangiusimasussaatitaanerannut atuutinnigilaq, pinerluttulerinerlu pillugu inatsimmi sulianut taamatullu illersornermi sillimaniarnermilu pissutsit pillugit neqeroortitsinerminut malittarisassanut atuutinnigilaq.

Nalunaarutiginninniaaraanni suliffimmut atassuteqarnissaq pisariaqarpoq. Paasissutissat nalunaarutigineqartut suliffimmi pissarsiarisimasariaqarput. Tamannalu atuuppoq tassani

suliffigisimasami imaluunniit siusinnerusukkut suliffigisimasami aammalu suliffiit attaveqarfisimasat pillugit.

Paasissutissanik nalunaarutiginnissaguit saqqummiussissaguiluunniit "ajunngitsumik siunertaqarlutit unneqqarillutillu" taamaliussaait. Tassa imaappoq, inatsisinik unioqquitsinermik nalunaartoqarsimatillugu inuiaqatigiinnut ulorianartorsiortitsisinnaaneranik ilumut pissutissaqassasoq.

Nalunaarut eqqunngitsunik paasissutissanik tunngaveqarpat pinerluttulerinermi inatsit naapertorlugu pineqaatissinneqarsinnaavutit.

WHISTLEBLOWING PILLUGU INATSIARTUT INATSISAANNI ILLERSUINERMUT MALITTAARISASSAT

KIKKUUPPAT PASINAPILUTTUMIK KALERRIISARNEQ PILLUGU INATSIARTUT INATSISAANNI MALERUAGASSAANNIK ILLERSORNEQARTUT?

Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaat inuit uku illersussavai:

1. Suliffimmi pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermut nalunaaruteqartut.
2. Suliffiup avataani pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermut nalunaaruteqartut.

Pasinapiluttumik kalerriisut aamma illersorneqarsinnaaput, paasissutissanik tamanut saqqummiussisagunik, tamannalu ima pisoqarnerani atuuppoq:

1. Siullermik iluminni aamma avataaniittumi nalunaarutiginninnerit tamaasa misilittarsimagunigit, tamannali iluatsiiffeqanngippat.
2. Nalunaarutigisat inuiaqatigiinnut ulorianartorsiortitsisinaasutut pingaaruteqartumillu sunniuteqarsinnaasutut isigineqarpata.
3. Avataaniittumut nalunaarutiginninneq annertuumik ajoqusiinnaasutut naatsorsuutigineqarpat, imaluunniit aaqqiissutissatut iliuusissat pitsaasumik ingerlasinnaanngippat.

ILLERSORNEQARNISSAMUT PIUMASAQAATIT

Pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu illersorneqarsinnaanissamut piumasaqaataavoq, pasinapiluttumik kalerriisup qularnarsimassagaa paasissutissat nalunaarutigisat eqqortuusut kiisalu nalunaarut pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaanni atuuffigisaanut naapertuuttuusut.

ISERTUUSSISUSSAATITAANEQ ATUUPPA?

Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsisartut inatsisaanni piumasaqaatini eqquutsinneqarsimappata, pasinapiluttumik kalerriisartuq isertuussisussaataitanermik unioqqutitsisimanini pillugu pillarneqarsinnaanngilaq. Tamanna aamma atuuppoq paasissutissanik pissarsinermi inatsisinik unioqqutitsisoqarsimanngippat.

PILLAATITUT AKINIUTINUT ILLERSUGAANEQ

Pasinapiluttumik kalerriisut nalunaaruteqarsimanertik pissutigalugu pillaatitut akiniaaffigineqaqqusaanngillat, siorasaarneqaratillu allatigut tatineqaqqusaanngillat. Aamma kalerriinissaminut aporfilersorneqaqqusaanngillat. Illersugaaneq ukunngattaq atuuppoq:

1. Pasinapiluttumik kalerriisartunik ikiisartunut.
2. Pasinapiluttumik kalerriisartunut attuumassuteqartunut, suliffeqarfimmilu annertuumik akiniaaffigineqaratarsinnaasut.
3. Suliffeqarfiit pisortaqaarfiilluunniit pasinapiluttumik kalerriisartumit pigineqartut, suliffigineqartut attuumassuteqarfigineqartulluunniit.

Aammattaaq pasinapiluttumik kalerriisartuq nalunaaruteqarsimanini saqqummiussisimaniniluunniit eqqartuussisutigtut suliami illersuutissatut atorsinnaavaa, mianernartumik unioqqutitsisoqarsimaneranik ersersitsinissamut pisariaqavissorinissaanut tunngavissaqarluarsimaguni.

WHISTLEBLOWERIMIK AAQISSAATAT

Pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsineq pitsaasoq imatut ilusilersorneqassaaq pasinapiluttumik kalerriisup, inuup attuumassuteqartup inuillu pingajuata nalunaaruteqarnermi taaneqartup isertuunneqarnissaa akuerineqanngitsumillu tamassuminnga pissarsisoqannginnissaa qulakkeerneqarlutik.

Pasinapiluttumik kalerriisoq illersuineramik piumasaqaatinik eqqortitsippat, ass. nipangiussimasussaatitaanermik sumiginnaasimasutut akisussaatinneqassanngilaq. Nalunaarutiginninnissalli pisariaqarneranik tunngavissaqartumik ilimagisaqarsimanagera piumasaqaataavoq.

Aammattaaq akunnermiliuttut inuillu pingajui pasinapiluttumik kalerriisumut attuumassuteqartut illersugaapput.

Pasinapiluttumik kalerriisut makkununga illersorneqassapput:

- Suliffimmit tunuartinneqarneq
- Soraarsitaaneq

- Atorfimmi appariatitsineq
- Suliassat nuunneqarneri
- Suliffimmik allamut nuutinneqarneq
- Akissarsiat appartinneqarneri
- Sulinermut tunngatillugu piffissamik allannguneq
- Ilinniarnissamut periarfissanik mattussaaneq

Pasinapiluttumik kalerriisoq illersorneqartussatulluunniit taaneqartut allat pillammik akiniarneqassagaluarpata, aningaasatigut taarsiiffigineqarnissaminut periarfissaqassapput. Soraarsitsisoqarsimassappat atorfineqqittoqarsinnaassaaq, sulisup tamanna kissaatigissappagu.

Eqqunngitsunik paasissutissanik tunngavilimmik nalunaarutiginnittoqarsimassappat, pinerluttulerinermi inatsit naapertorlugu pineqaatissinneqartoqarsinnaavoq. Nikanarsagaanermut suliat assigalugit.

WHISTLEBLOWERIMIK AAQISSUUTANUT PERIAATSIT

Sulisitsisoq pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermi suleriaatsinik naleqquttunik ukuninnga qulakkeeriniffiusunik atuutilersitsissaaq:

- Pasinapiluttumik kalerriisoq nalunaarutip tiguneqarneranik taassuma tiguneqarnerata kingorna ullut arfineq marluk qaangiutsinnagit uppernarsaammik tigusaqassaaq.

- Nalunaarut peqqissaartumik ingerlateqqinneqassaaq.
- Pasinapiluttumik kalerriisoq piaarnerpaamik nalunaarutillu tiguneqarneranik qaammatinik pingasunik kingusinnerunngitsumik akissummik tigusaqassaaq.

SULIFFIGISAMI IMAMUUNNIIT SULIFFIGISAP AVATAANI WHISTLEBLOWERLUNI NALUNAARUTEQARNEQ

SULIFFEQARFIIT TAMARMIK PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMIK PILERSITSINISSAMINUT PISUSSAAFFEQARPAT

SULIFFIMMI PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMIK PILERSITSINEQ

Sulisitsisut namminersortut sulisut paasissutissanik pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaannut ilaasunik nalunaaruteqarfigisinnaasaannik pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermik pilersitsisinnaapput. Tamatuma saniatigut:

1. Suliffeqarfissuarmi namminermi ataatsimoortumik pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermik pilersitsisinnaapput.
2. Pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermik pilersitsineq ingerlatsinerlu eqqarsaatigalugit isumaluutit avitseqatigiissutigisinnaavaat.

AAQISSUUSSINEQ QANOQ INGERLANNEQASSAVA?

Suliffimmi pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsineq nalunaaruteqarsinnaatitsisoqassaaq:

1. Allaganngorlugu,
2. Oqaasiinnatigut,
3. Taakkuluunniit marluk atorlugit.

Oqaasiinnartigut nalunaaruteqarnissamut periarfissaqarpat, nalunaaruteqarneq pasinapiluttumik kalerriisup qinnuivigininneratigut naleqquttumik piffissaliussaqaarluni naapilluni ataatsimiinnermi pisinnaassaaq.

AKISUSSAASUNIK TOQQAANEQ

Sulisitsisoq suliffigisami pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermik pilersitsinissamik toqqaasoq inummik immikkoortortaqaqarfilluunniit kinaassusersiunngitsumik ukuningga suliassaqartussamik toqqaassaaq:

1. Nalunaarutiniq tiguisartooq pasinapiluttumik kalerriisumullu attaveqartoq
2. Nalunaarutiniq malittarinninneq.
3. Pasinapiluttumik kalerriisumut akissuteqartartoq.

Taamaattorli suliassat suliffeqarfissuarmi Inatsisartut inatsisaat manna malillugu suliarinninnissamik piumasaqaammik eqqortitsisussamit suliarineqarsinnaapput.

ISERTUUSSINEQ SULERIAATSILLU

Suliffimmi pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsineq makkunannga qulakkeerinnittumik ilusilersorneqassaaq:

1. Pasinapiluttumik kalerriisup, inuillu attuumassuteqartut allat suliamut attuumassuteqartut kinaassusiannik isertuussineq.
2. Akuerineqanngitsumik tamassuminnga pissarsisoqannginnissaa.

Sulisitsisup aamma qulakkiissavaa:

1. Pasinapiluttumik kalerriisoq nalunaarutip tiguneqarneranik taassuma tiguneqarnerata kingorna ullut arfineq marluk qaangiutsinnagit uppersaammik tigusaqassaaq.
2. Nalunaarut peqqissaartumik ingerlateqqinneqassaaq.
3. Pasinapiluttumik kalerriisoq piaarnerpaamik nalunaarutillu tiguneqarneranit qaammatinik pingasunik kingusinnerunngitsumik akisummik tigusaqassaaq,

Kinaanerli isertuullugu nalunaarutit suliffigisami pasinapiluttunik nalunaaruteqartarnermut immikkoortortaqaqfimmi suliarinissaannik pisussaataaasoqanngilaq.

SULIFFEQARFIUP PAASISSUTISSIISUSSAATITAANERA

Sulisitsisup suliffigisami pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsineq pilersitsinissamik toqqaasup paasissutisat uku ersarissumik paasiuminartumillu sulisuminit pissarsiarineqarsinnaatissavai:

1. Suliffimmi pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermut nalunaaruteqarnermi suleriaaseq.
2. Suliffeqarfiup iluani nalunaaruteqarnissamik kaammatuineq, tamanna iluminni aaqqinneqarsinnaasutut isigineqarpat, pillaaammillu akiniuteqartoqariaannaasoqannginneranik naliliippat.

SULIFFEQARFIUP UPPERNARSAATISSARSIORNISSAMUT PISUSSAAFFIA

Suliffeqarfiup pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu aaqqissuussinermut attuumassuteqartunik paasissutissanik imalunniit uppersaatinik toqqorsinissaq qulakkeertariaqarpaa, makkunannga imaqaartumik:

3. Aaqqissuussinerup qanoq inissisimanera.
4. Inatsit tunngavigalugu suleriaatsinut tunngasut paasissutissaqarfigineqarneri.

Suliffeqarfiit 30-it ataallugit sulisullit nammeneq iluminni pasinapiluttunik kalerrisaarinermik periusissamik aaqqissuussinnaapput, sulisunillu aalajangersimasumik toqqaallutik tamatumunnga akisussaasussanik.

AVATAANI PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMIK PILERSITSINEQ

AVATAANI PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMUT PILERSITSISUSSAATITAANEQ

Suliffeqarfiit ilaanni avataaniit pasinapiluttumik kallerriis-
arneq pillugu aaqjissuussineq pilersitsiusussaatitaaneq
atuuppoq. Tamanna makkununga atuuppoq:

1. Pisortani sulisitsisut.
2. Sulisitsisut namminersortut 30-nik
amerlanerusunilluunniit sulisoqartut.

Aamma uku atuutissapput:

- Pasinapiluttoqarneranik kallerriisoqarsinnaatitsinerit
immikkoortunut aalajangersimasunut inatsisit
naapertorlugit pilersinneqartut.
- Naalakkersuisut sulisitsisut namminersortut 30-nit
ikinnerusunik sulisoqartut pasinapiluttoqarneranik
kallerriisoqarsinnaatitsinerit pilersitsinissaannut
malittarisassiorsinnaapput.
- Sulisitsisut namminersortut avataani pasinapilutto-
qarneranik kallerriisoqarsinnaatitsinermik pilersitsi-
neq ingerlatsinerlu eqqarsaatigalugit isumalluutini
avitseqatigiissinnaapput.

AVATAANI PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMUT PIUMASAQAATIT

Avataani pasinapiluttoqarneranik kallerriisoqarsinnaatit-
sinerit makkuninnga periarfissiissaaq:

1. Allaganngorlugu oqaasiinnartigullu
nalunaaruteqartoqarsinnaassaaq.
2. Pasinapiluttumik kallerriisut qinnuivigineratigut
naleqquttumik piffissaliussaqluni naapilluni
ataatsimiinnermi nalunaaruteqartoqarsinnaassalluni.

Naalakkersuisut sukumiinerusunik malittarisassiorsin-
naapput.

AKISUSSAASUNIK TOQQAANEQ

Sulisitsisut avataani pasinapiluttoqarneranik kallerriiso-
qarsinnaatitsinermut akisussaasussamik suleqatigisat
pingajuannik toqqaassapput. Taassumap makku sulias-
sarissavai:

1. Nalunaarutiniq tigusineq pasinapiluttumillu
kallerriisumut attaveqarneq.
2. Nalunaarutiniq tiguneqartunik ingerlatitseqqinneq.
3. Pasinapiluttumik kallerriisumut akissuteqarneq.

Suliffeqarfiit ingerlatseqatigiiffissuarnut ilaasut avataani
suliarnut peqataasunik toqqaasinnaapput, Naalakkersuisut
allatut aalajangiingippata.

AVATAANUT NALUNAARUTEQARNERMI INGERLATITSEQQINNERMILU SULERIAATSIT

Avataani pasinapiluttoqarneranik kallerriisoqarsinnaatitsineq
makkuninnga qulakkeerinnittumik ingerlanneqassaaq:

- Paasissutissat tamakkiisumik isertuunneqassapput,
tamakkerlutik nalunaarsorneqassapput aammalu
akuerisaanngitsumik iserfigineqarsinnaanatik.

Taamatuttaaq, makkuninnga periuseqarluni suliarineqar-
tassaaq:

1. Nalunaarutip tiguneqarneranut uppernarsaat
pasinapiluttumik kallerriisartumut nassiunneqassaaq
sapaatip-akunnera ataatsip iluani (piumasaqaammik
allanngortitsisoqarsinnaavoq, nalunaaruteqartup
illersorneqarnissaa ulorianartorsiortinneqarpat).
2. Nalunaarutigineqartut sukumiisumik tamakkiisumik
misissorneqassapput.
3. Pasinapiluttumik kallerriisoq tigusaqarnermik uppernar-
saaneq qaammatit 3-t qaangiutsinnagit akissummik
tigusaqassaaq (imaluunniit pisuni tunngavilersorluak-
kani qaammatit 6-ini).

4. Misissuinerup inernera pasinapiluttumik kalerriisartumut nalunaarutigineqassaaq, tamanna siusinnerusukkut suliap ingerlanerani pisimanngippat.
5. Paasissutissanik ingerlatitseqqiinissaaq pisariaqarpat, nalunaarutigineqassaaq ingerlatitseqqineq sioqqullugu.

Aaqqissuussinerup iluani suliarinnittoq nalunaarutini akuersaanngitsunik itigartitsinnaavoq, nalunaarut inatsimmut attuumassuteqanngippat. Aaqqissuussinerup iluani nalunaarutini allanut ingerlateqqinnissaanut pisussaati-taanngilaq.

PAASSISSUTISSIUSSAATITAANEQ

Sulisitsisoq avataani pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermut nalunaaruteqarnermi suleriaaseq pillugu sulisuminut erseqqarissumik paasinartumillu paasissutissiissaaq.

SULIAP NAAMMASSINEQARNERA

Avataani pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermi nalunaarutiniq suliarineqarnermi imatut pisoqarnerani naammassineqarneranik aalajangiisoqarsinnaavoq:

1. Suliaq unioqqutitsinermut annikinnerusunik tunngappat, malitseqartitsinissamut pisariaqartitsinngitsoq.
2. Suliaq siusinnerusukkut naammassereerneqarsimsumut tunngatillugu paasissutissanik pingaarutilinnik nutaanik imaqaanngippat, suliaq allatut ingerlatitseqqinnissamik tunngavissaqartitsinngippata.

Aalajangiinerit allaffissornermi oqartussamut suliareqqitasanngortinneqarsinnaanngillat.

PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMI SULIANIK SULIARINNINNERMI MALITTARISASSAT

INUNNUT PAASISSUTISSANIK INGERLATSINEQ

Nalunaarutit pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsineq Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu, nalunaarutit suliarinissaannut pisariaqaraangat inuit pillugit paasissutissat suliarineqarsinnaapput.

PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRISOQARSINNAATITSINERMI NALUNAARSUINERMUT UPPERNARSAANERMULLU MALITTARISASSAT

1. Nalunaarutit naluarsuineq

- Nalunaarutit tamarmik nipangiussimasussaaitaannermut naapertuuttumik nalunaarsorneqassapput. Kalaallit Nunaanni pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu nalunaarutit taamaallaat pisariaqartillugu inatsillu malillugu piumasaqaatit eqqortinnissaannut pisariaqaraangat pissutsinullu naleqqiullugu sivisussusillimik toqqortarineqarsinnaapput.

2. Oqaluttuarnikkut nalunaarutit uppersarneqarnissaat

- Oqaasiinnartigut nalunaarutit pasinapiluttumik kalerriisup akuersinerata kingorna oqaloqatigiinnerit ataatsimiinneriluunniit immiunnerisigut imaluunniit ataatsimiinnermit oqaloqatigiinnermillu pasinapiluttumik kalerriisup misissussallugit, naqqissallugit periarfissaqarfigisaanik eqqortumik takutitsisumik imaqarniliornikkut imaqarniliarlugu atsiorlugu akuersineratigut, uppersarnersinnaapput.
- Digitalinngorlugu attaveqaatini oqaasiinnartigut nalunaarutit aamma oqaloqatigiinnermit allakkiornikkut allakkiallu atsiorlugu akuersineratigut uppersarneqassapput.

NIPANGIUSSIMASUSSAATITAANEQ

Nalunaarutit tiguisussatut nangitseqqisussatullu toqqarneqartoq, paasissutissat tassani allaqqasut eqqarsaatigalugit nipangiussimasussaaitaavoq. Tamanna maknunnga aamma atuuppoq:

- Inunnut ingerlatitseqqinikkut paasissutissanik ilisimasaqalersunut.
- Sulisut pisortani suliffeqarfiniluunniit paasissutissanik pasinapiluttoqarneranik kalerriisoqarsinnaatitsinermi pisussaataatanik pissarsisut.

PAASISSUTISSANIK INGERLATITSEQQINEQ

1. Pasinapiluttumik kalerriisup kinaanera

- Pasinapiluttumik kalerriisup kinaanera pillugu paasissutissat, taakkunani pasinapiluttumik kalerriisup kinaanera toqqaannartumik toqqaannangitsumillu paasineqarsinnaalluni, pasinapiluttumik kalerriisup ersarissumik akuersisimatinnagu allanut ingerlateqqinneqassanngillat.
- Immikkut atuuttoq: Pasinapiluttumik kalerriisup akuersitinnagu, oqartussanut unioqqutitsinissamik pinaveersaartitsissagaanni imaluunniit inuit pisinnaatitaaffiik illersuineranut tunngaviumik paasissutissanik ingerlatitseqqisoqarsinnaavoq.

2. Nalunaaruteqarnermi paasissutissat allat

- Paasissutissat suliap ingerlateqqinneranut imaluunniit inatsisinik unioqqutitsinermik pinaveersaartitsissatilluni aatsaat ingerlateqqinneqarsinnaapput.

3. Ingerlatitseqqinnginnermi nalunaarneq

- Nalunaaruteqarnermi misissuinerit eqqartuussivimmiluunniit suliat suliamut attuumassuteqartut navianartorsiorinneqanngippata, ingerlatitseqqinnginnermi pasinapiluttumik kalerriisup nalunaarfigineqassaaq.

4. Suliamut tunngatillugu paasissutissanik tunineqarsinnaatitaanermi immikkut aalajangiussat

- Peqataasup suliassamut tunngasunik ilisimasaqarnera, peqataasup isumaanik tusarniaaneq tunngavilersuinerlu pillugit malittarisassat pasinapiluttumik kalerriisup kinaanera toqqaannartumik toqqaannangitsumillu paasineqarsinnaaneranut paasissutissanut atuutinnngillat.

PILLAATIT

PILLAATITUT AKINIARNEQARNERMI TAARSIIVIGITINNEQ

1. Pillaatitut akiniarneqarnermi taartisineq

Pasinapiluttumik kalerriisoq nalunaaruteqarnerup kinguneranik pillaatit akiniarneqartoq imaluunniit nalunaaruteqarnissamut akornuserneqartoq, akornuserniarneqartorluunniit sulisitsisumit taarsiivigineqarnissamik piumasaqaateqarsinnaavoq. Taartisiasap annertussusia Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi atugassaritinneqartut isigalugit aalajangerneqassaaq.

2. Unioqqutitsilluni sulisunik soraarsitsineq

Sulisooq unioqqutitsinikkut soraarsitaappat soraarsitsineq atorunnaarsinneqassaaq. Sulisooq sulileqqinnissaminut nammineq toqqaasinnaatitavoq, immikkut pisuni tamanna naapertuutinningsutut isigineqanngippat.

3. Uppernarsaatiniq pissarsinerup kinguneranik pillaatit akiniaanerit

Aammattaaq pasinapiluttumik kalerriisoq unioqqutitsinerit pillugit uppersnarsaatiniq pissarsinerup imaluunniit paasissutissanut uppersnarsaatissanik pissarsiniarnerup kinguneranik pillaatit akiniarneqartoq taartisiaqarnissamik piumasaqaateqarsinnaavoq. Taartisiasap annertussusia Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi atugassaritinneqartut isigalugit aalajangerneqassaaq.

AJORTUMIK KINGUNEQARTINNEQARSIMASOQARTILLUGU UPPERNARSAASINNAANEQ

1. Pasinapiluttumik kalerriisup nalunaaruteqarnermi tamanulluunniit saqqummiussinermi ajoqutissarsisimalluni uppersnarsarpagu illuatungerisap ajoquteqalerneq nalunaaruteqarnerup kinguneranik pillaaammik akiniutaanngitsooq uppersnarsassavaa.

PILLAATIT AKILIGASSIINERILLU

1. Pasinapiluttumik kalerriisarneq pillugu inatsit unioqqutikkaanni akiligassat

Inuk pillaatit akiligassinneqarsinnaavoq:

- piaaraluni mianersuaalliorujussuarluniluunniit nipangiussimasussaatitaanermik unioqqutitsiguni.
- Piaaraluni paasissutissanik eqqunngitsunik nalunaarutiginnikkuni.

2. Sulisitsisup akisussaaffia

Sulisitsisooq pisussaaffimminik eqqortitsinngitsooq Kalaallit Nunaannut pinerluttulerineq pillugu inatsit malillugu pillaaammik akilisitsinikkut pineqaatissinneqarsinnaavoq.

3. Inatsisitigut pisinnaatitaasut akisussaaffii

Ingerlatseqatigiiffiit inatsisitigulluunniit pisinnaatitaasut pinerluttulerineq pillugu Kalaallit Nunaanni inatsimmi kapitali 5 malillugu pinerlussimasutut akisussaatinneqarsinnaapput.

4. Akiligassiinerit

Pasinapiluttumik kalerriisunik illersuineq pillugu inatsisip unioqqutitsiffigineqarnerani akiliutit arsaarinnissutilluunniit tamarmik Nunap Karsianut akilernerqassapput.

SULIAT ASSERSUUSIAT

Hans, sanaartornermik ingerlatsiverujussuarmi naatsorsuuserivimmi sulisuusup, paasivaa suleqatimi ilaat, Grete, ukiut kingulliit ingerlaneranni annertuunik aningaasanik atuisuusoq. Hans nammi-neerluni naatsorsuutini akiligassiissutinilu ajortoqarnersoq misissuivoq, nassaaranili.

Hansip nammineerluni paasiniaalluni naatsorsuuserinermut kiisalu akiligassiisarnermut tunngasunik paasiniaavoq, kisianni nassaarsinnaanngilaq.

Grete 2022-mi angisuumik angallatisisimavoq, 2023-mi ilaqtutanilu ilaqtariinnut illuinnarmut nutaamut nutserput, 2024-milu ilaqtariit Thailandimut angalapput.

Hans Gretelu assigiimmik aningaasarsiaqarput. Grete uia ilinniarsimanningsuuvooq. Grete tunuarsimaartuuvooq, suleqatiminulu nammineq inuunerminik oqaluttuarter-suunani. Hansip Grete aningaasaqarnera pillugu paasisaasa amerlanersaat Facebookimiit illoqarfimmilu oqaluuserineqartunit pissarsiarai.

Hansip suliffini nuannaralugulu annaarusunngilaa. Naatsorsuuserinermut pisortaq Grete Facebookikkut ikinngutigimmagu, Hansip tatigivinnilaa. Pisortarlui isikkuinnaatigut nalunngilaa, oqaloqatigissaguniuk suliffeqarfimmi tamarmi tusassanngikkaat qulakkeersinnaavaa?

Hansip pasitsaassani pillugu qanoq iliussua?

PAASISSUTISSAQ PIVIUSOQ:

Grete 2022-mi Lotto-mi millioninik arlalinnik equivoq. Ilaqtariit aalajangerput tamanna tusarlunniarnagu, aningaasallu inatsit unioqqunnagu aningaaserivimminniittut namminneq meeqqatillu iluaqtigisinnaasaannik atorlugit.

PASINAPILUTTUMIK KALERRIINERIT PINGAARUTEQARTUT SULIAT ILISIMANILLIT:

EDWARD SNOWDEN - NSA SURVEILLANCE

Tunuliaqutaq: Edward Snowden, siusinnerusukkut CIA-mi atorfeqarsimasoq aammalu NSA (National Security Agency)-mut isumaqatigiisuteqarluni sulisimasoq, 2013-imi allagaatit isertuussat saqqummiupai, taakkualu takutippaat Amerikami naalagaaffiup aqutsisuisa nakkutiliinerit annertuut aallutarigaat.

Kinguneri: Saqqummiussinerata kinguneraa inuiaqatigiit akornanni annertoorejussuarmik oqallinneranik, tassunga ilanngullugu inuttut isertortumik paasissutissanik illersorneqarsinnaanermut, nakkutilliisarnermut malittarisassanik, aammalu isumannaallisaanermut tunngatillugu. Snowden USA-mit qimaavoq maanalu Ruslandimi najugaqarluni.

Pingaaruteqassusia: Pisumi matumani takutinneqarpoq naalagaaffiup isertortumik nakkutilliisarneri malittarisassanik inuttut illersorneqarsinnaanermut tunngatillugu ajornartorsiutaasinnaasoq.

DANSKE BANKIMI – PINERLUNNIKKUT ANINGAASARSIANIK MALUNNARUNNAARSASARNEQ

Tunuliaqutaq: Estlandimi Danske Bankip immikkoortortaani pasinartunik 2017-mi kalerriisoqarmat pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnaarunnaarsasoqartoq, eurot milliardikkaat Ruslandimeersut sovjetuniuneqarallarmat stat-ini assigiinngitsuniik aningaaserivikkoortillugit aqqutissiuisoqartoq.

Kinguneqartinneqarnera: Aningaasanik isumaginnittoqarfinni sakkortuumik kusanaatsunik pisorpassuaqarsimavoq, atorfilittat siuttut arlallit tunuarrassimapput aningaaserivillu akiligassinneqarlutik.

Kingunera: Pisoq peqqutaalluni malittarisassat sukaterneqarput aningaasaniillu aqutsisoqarfinni pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnaarunnaarsasarneq ukkinneqalerluni. Aammat-taaq Kalaallit Nunaanni aningaasatigut aqutsivinni, pinerlunnikkut aningaasarsiaasinnaasorsianik malunnaarunnaarsaasinnaanermut, tunngassuteqarsorisanut sukannernerusumik samminnittoqartalersimavoq.

NUUMMI KAPOORINERMUT SULIAQ TUNNGASOQ

Tunuliaqutaa: Coronap nalaani kapoorineq aallaqqaammut killeqartinneqarnikuvoq soorlu utoqqarnut inunnullu tunillatsiasunut, taamaallaat tunngatinneqarluni. Nuummi ataqatigiissarisooq nutaarsiassaqaqfinnut nalunaaruteqarsimavoq, borgmesteri atorfillittallu pingasut tulleriittut qarsutiinnarlugit kapitikkiartorsimasut.

Kinguneqartinneqarnera: Eqqartuussisorisumik misissueqqissaartitsinermik aallarniisoqarpoq, inernilersuutinut ilaavoq borgmesterip tungaaniik pisaanermik atornerluiniarnertut isikkoqanngitsoq attaveqaqatigiinneq tamarmi kapuunerimut ataqatigiissarisooq aqquutigalugu pisimammat. Nalunaarusiami aamma tassani naqissuserneqarpoq suliamik ingerlatsinermi peruserisassaq eqqortumik atorneqarsimanngitsoq, borgmesteri atorfillittallu pingasut tulleriittut qarsutiinnarlugit kapitissimammata.

Kingunera: Kommunalbestyrelsi tamakkiisooq naqissusiivoq, atorfillittat politikkerillu kommunalbetyrelsemut ilaasortat suliaqartarnerminni sulianik ingerlatsinermi periusissanik eqquutsitsisassasut siorasaarisarnerillu qanorluunniit akuersaarneqarsinanangitsut.

KNI A/S-MI MAMIANARTULIAT

KNI-mi aningaasaqarnikkut kukkulluttortoqarnermut uukapaatitsioqarnermullu tunngasooq suliaq 2020-mi saqqummerpoq, arlariit tusagassiutitigut pasinapiluttoqarneranik kallerriortulermata. Qaammaterpassuit misissuisoqareersorlu qullersaqarfiata inaarsarpaa, aningaasaqarnikkut kusanaatsuliortoqarsimasoq. 2021-mi ukiakkut suliaq 112 millioner koruu-

ninik akeqarsimanissaa eqqoriaalluni missiliorneqarpoq, akileraarutit ilanngaatinagit 12,5 millioninik amigartooruteqaataasimalluni. Paasinerata kingorna inuk ataaseq pineqaatissineqarpoq, peqquserlulluni allagaasiorsimasutut peqquserluttuliorsimasutullu.

Taassuma saniatigut suliffissuaqarfik eqqugaqqippooq, pisortaq tunuartitaq

kinguaassiutitigut kanngunarsaasimasutut unnerluutigineqarmat.

Pisimasut sammineqalermata, pisortaasimasoq soraarsinneqarpoq, Sulisoqarnermi pisortaasimasoq taamanikkullu silersuisuni siulittaasuusimasoq taarserneqarput. KNI 2022-23-mut nalunaarusiamini allappooq, KNI-mi ulluinnarminnut 'naligninnaasumut', uteqqereersimalersimallutik.

ILEQQORISSAARNEQ, AKISUSSAAFFIIT KINGUNERISINNAASAALU

Suliffeqarfiup naleqartitai suliassaqaarfiini pingaartitaanik ersersitsipput. Naleqartitat sulisunut tamanut ingerlatassiaapput, suliffeqarfimmilu sulinermi tamani tamakku tunngavigineqartussaapput. Naleqartitanik ilisimasaqarneq annikkipat, sulisut namminneq isummatik paasinnittaatsimillu suliffeqarfiup tunngavigisaanut naleqqiullugu siuarsaanerusinnaapput.

Ileqqorissaarnermut iliuuserisassat isumaginnilluartaunis-saat suleriaatsimik qulakkeerinnittuuvog, sulisut inuppas-

suit soqutigisaannik toqqissisimannginnerannillu eqqarsaatiginnillutik nalimmassaasinnaaqullugit. Suleriaatsit assersuutigalugu paasissutissanik isertuussisimanissaq, soqutigisaqarnikkut aporaaffiit pinngitsoortinnissaat, immikkoortitsinnginnissamik malittarisassat, aammalu inatsisinik naapertuuttumik ingerlatsinissaq ilagalugit atuuttarput.

Inuiaqatigiinni attaveqatigiittarfiit pillugit suleriaatsit ersersinneqarnissaa pingaaruteqarpoq, sulisunut qanoq pingaaruteqartiginersog nassuiaatigineqassalluni.

PAASISSUTISSAT SUKUMIINERIT:

- Takuuk Transparency International Denmark
<https://transparency.dk/whistleblowers/>
- Den nationale whistleblowerordning
<https://whistleblower.dk/>
- "Retningslinjer for whistleblowing" – Datatilsynet
- "Whistleblowing i Danmark – En praktisk vejledning" – Advokatsamfundet
- OECD Whistleblower Protection Guidelines

OQALLISSIAT EQQARSAATERSUUTISSALLU

VOLKSWAGEN – SILAANNARMING MINGUTSITSINEQ PILLUGU MAMIANARTULIAQ

TUNULIAQUTAA:

2015-imi pasinapiluttunik kalerriisumit ersersinneqarpoq Volkswagenip biilliminut softwarenik ikkussuisimasoq, nalilersorneqarnerini silaannarmi mingutsitsinerup annertus-susaanik allanngortiterisunik avatangiisinut ajoqusiinikinnerusutut isikkoqalersillugit.

OQALLISSAQ:

- Qanoq suliffeqarfeqarnerup silarsuaa/kultuuria pasinapiluttunik kalerriisunut sunniuteqarpa, pingaartumik suliffeqarfiit angisuut nunarsuarmi tamarmi atuuffeqartut eqqarsaatigaaanni?
- Sulisut, tassani toqqaannartumik peqataanatik paasinnissimasut akissusaaqataappat?
- Suliffeqarfiit qanoq iliuuseqarsinnaappat mamianartuliat taamak ittut pinaveersaartinniarlugit?

BRADLEY MANNING - WIKILEAKS

TUNULIAQUTAA:

Bradley (maannakkut Chelsea) Manning, amerikkamiu sakkutuup, 2010-mi dokumentit hunnoruju tusindilik-kaat sakkutooqarnermut Naalagaaffiullu allanut attaveqarneranut tunngassutillit WikiLeaksimut isertugarpasuit kalerriutigimmagit, amerika-miut naalakkersuisut Irakimi Afghanistani-milu sorsuttoqarnerata nalaani iliuuserisimasaat isummatigut akerleriissutaa-simasut qulaarneqarput.

OQALLISSUTAASINNAASUT:

- Killissarititat sumiippat, paasisutissanik tamanut saqqummiussinerullu nunallu isumannaallisagaanissaanut pisariaqartitat akunneranni?
- Pasinapiluttunik paasisutissiisartut, immikkuullarissunik paasisutissanik qulaajaasimagunik, sapiitsuliortut imaluunniit killuussisutut isigineqassappat?
- Naalagaaffiit qanoq ilillutik imminnut illersorniarsinnaappat isumannaatsuunissatigut siorasaarneqarsimagunik pasinapiluttoqarneranik kalerriisut pisinnaatitaaffiarnagit?

DANSKE BANKIMI – PINERLUNNIKKUT ANINGAASARSIANIK MALUNNARUNNAARSAASARNEQ

TUNULIAQUTAA:

Estlandimi Danske Bankip immikko-ortortaani pasinartunik kalerriisoqarmat pinerlunnikkut aningaasarsianik anner-tuumik malunnarunnaarsaa'soqarsimane-ranik qulaajaasoqarpoq. Pasinapiluttunik kalerriisut misigisimavaa iluminni arla-riinnik, pisumik matoorinninnarlutik misiliisoqarsimagaluartoq.

OQALLISSIARTARISINNAASAI:

- Sulisorisaq ileqqorissaarnikkut pisussaaffimmigut qanoq inissisimava sulisitsisuminut inuiaqatigiinnullu?
- Qanoq iliornikkut suliffeqarffit iluminni pasinapiluttunik kalerriisoqarsinnaatitsinikkut maleruagassaliorsinnaava iluminnu pasinapiluttunik kalerrisimasunik illersuiniassagunik?
- Qanoq ilillutik, aningaasaqarnikkut ingerlatsiviit, pinerlun-nikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaasarnermut pinaveersaartitsinnaappat qularnaatsumillu qanoq suliarinnittarsinnaappat?

